

ГУЗЬ ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ
(до вісімдесятип'ятиріччя від дня народження)

29 січня 2024 року виповнилося 85 років від дня народження та 62 роки наукової діяльності видатного українського вченого та організатора науки, радника при дирекції Інституту механіки ім. С.П. Тимошенка Національної академії наук України (НАНУ), академіка НАНУ, доктора технічних наук, професора Олександра Миколайовича Гузя.

Гузь О.М. народився у м. Ічня Чернігівської області України. В 1961 р. з відзнакою закінчив механіко-математичний факультет Київського державного університету. Все життя працює в Інституті механіки ім. С.П. Тимошенка НАНУ: в 1960 р. – 1967 р. – на посадах інженера, аспіранта, старшого наукового співробітника; в 1967 р. – 2023 р. – завідувач відділу динаміки та стійкості суцільних середовищ; в 1976 р. – 2022 р. – директор інституту; від 2022 р. – радник при дирекції інституту. В 1983 р. – 1988 р. одночасно був академіком-секретарем Відділення механіки НАНУ.

Захистив кандидатську (1962 р.) та докторську (1965 р.) дисертації, йому присвоєно звання професора (1969 р.).

Обраний академіком НАНУ (1978 р.), членом Академії Європи (Academia Europaea, London) (1992), Нью-Йоркської академії наук (Fellow of the New York Academy of Sciences) (1997), Європейської академії наук (European Academy of Sciences, Brussels) (2002), а також має звання Fellow of the World Innovation Foundation, London (2001).

Основні наукові результати отримав у галузі механіки деформівного твердого тіла та механіки суцільних середовищ: тривимірна теорія стійкості деформівних тіл; теорія поширення та дифракції пружних хвиль у багатозв'язних тілах і тілах з початковими напруженнями; концентрація напружень біля отворів в оболонках; неруйнівні методи визначення напружень у твердих тілах; механіка композитних матеріалів та елементів конструкцій з них; аерогідропружність; неklasичні проблеми механіки руйнування; механіка гірських порід; динаміка в'язкої рідини, що стискається; механіка нанокompозитів. Гузя О.М. та бельгійця Моріса Біо (Maurice A. Biot, 1905 – 1985) вважають основоположниками лінеаризованої механіки деформівного твердого тіла.

Опублікував 75 монографій (з них 22 без співавторів) та близько 1000 наукових праць (з них понад 400 без співавторів).

Підготував 40 докторів та понад 100 кандидатів наук. Серед його учнів – троє академіків НАНУ (Богданов В.Л., Кубенко В.Д., Назаренко В.М.) й академік НАН Азербайджану (Кулієв Г.Г.), а також троє членів-кореспондентів НАНУ (Неміш Ю.М., Чернишенко І.С., Шульга М.О.) та член-кореспондент НАН Азербайджану (Акбаров С.Д.).

Наукові нагороди (премії): медаль БЛЕЗА ПАСКАЛЯ Європейської Академії Наук (2008 р.); медаль Міжнародної конференції з обчислювальної і експериментальної інженерії та науки (International Conference on Computational and Experimental Engineering and Sciences — ICCES) «За досягнення впродовж життя» (2012 р.); диплом якості та європейська золота медаль Європейської науково-промислової палати (European Scientific-Industrial Chamber) за високу якість управління інститутом (2013 р.); Нагорода Albert Nelson Marquis «За досягнення впродовж життя» (2017 р.); Державна премія СРСР (1985 р.); Державна премія УРСР (1979 р., 1988 р.); найвища наукова відзнака НАНУ – ЗОЛОТА МЕДАЛЬ ім. В.І. Вернадського НАНУ (2014 р.); іменні премії НАНУ (1979, 1983, 2000, 2014, 2016, 2017 рр.); премія Ленінського комсомолу для молодих учених (1967 р.); Республіканська комсомольська премія ім. М. Островського для молодих вчених (1973 р.).

Гузь О.М. присуджено почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (2016 р.). Його нагороджено орденами князя Ярослава Мудрого V ступеня (2008 р.), «За заслуги» III ступеня (1998 р.), орденами та медалями СРСР.

Член редакційних колегій низки зарубіжних наукових журналів, багаторічний головний редактор Міжнародного наукового журналу «Прикладна механіка» (1976 р. – 2023 р.), голова Національного комітету України з теоретичної та прикладної механіки (з 1993 р. – 2023 р.).

Під його керівництвом і за безпосередньою участю (як автора) підготовлені та опубліковані багатотомні колективні монографії фундаментального характеру: **Методи розрахунку оболонок у 5 томах (1980 р. – 1982 р.); Механіка композитних матеріалів та елементів конструкцій у 3 томах (1982 р. – 1983 р.); Тривимірні задачі теорії пружності та пластичності в 6 томах (1984 р. – 1986 р.); Механіка зв'язаних полів в елементах конструкцій у 5 томах (1987 р. – 1989 р.); Некласичні проблеми механіки руйнування в 4 томах (1990 р. – 1994 р.); Механіка композитів у 12 томах (1993 р. – 2003 р.); Успіхи механіки в 6 томах (2005 р. – 2012 р.) та Сучасні проблеми механіки у 3 томах (2016 р. – 2018 р.).**

Ряд основних наукових результатів, які отримав Гузь О.М., англійською мовою представлено у книзі «SERIES «Classics of World Science», vol. 11, Olexander M. GUZ» (TIMPANI, Ukraine, 2006, 521 с.). Зазначена книга є т. 11 серії "Classics of World Science", яка видається Австрією, Словаччиною, Чеською Республікою та Україною.

Вітаючи Олександра Миколайовича з ювілеєм, наукова громадськість бажає йому міцного здоров'я, щастя та нових творчих успіхів.

*Редколегія журналу
«Прикладна механіка»*

СПИСОК МОНОГРАФІЙ ГУЗЯ О.М.

1. Stress Around Curvilinear Holes in Shells (transl. Suryanarayanan). – Bangalore Aeronautical Laboratory, 1967. – 144 p. (co-author *G.N. Savin*).
2. Сферические днища, ослабленные отверстиями. – Киев: Наук. думка, 1970. – 324 с. (соавторы *И.С. Чернышенко, К.И. Шнеренко*).
3. Устойчивость трехмерных деформируемых тел. – Киев: Наук. думка, 1971. – 276 с.
4. Дифракция упругих волн в многосвязных телах. – Киев: Наук. думка, 1972. – 256 с. (соавтор *В.Т. Головчан*).
5. Устойчивость упругих тел при конечных деформациях. – Киев: Наук. думка, 1973. – 272 с.
6. Diffraction of Elastic Waves in Multiply Connected Bodies. – FOREIGN TECHNOLOGY DIV WRIGHT – PATTERSON AFB, OHIO, 1973. – 280 p. (co-author *V.T. Golovchan*).

7. Цилиндрические оболочки, ослабленные отверстиями. – Киев: Наук. думка, 1974. – 272 с. (соавторы *К.И. Шнеренко, Вал.Н. Чехов, Вик.Н. Чехов, И.С. Чернышенко*).
8. Основы ультразвукового неразрушающего метода определения напряжений в твердых телах. – Киев: Наук. думка, 1974. – 108 с. (соавторы *О.И. Гуца, Ф.Г. Махорт, В.К. Лебедев*).
9. Конические оболочки, ослабленные отверстиями. – Киев: Наук. думка, 1976. – 164 с. (соавторы *П.З. Луговой, Н.А. Шульга*).
10. Волны в слое с начальными напряжениями. – Киев: Наук. думка, 1976. – 104 с. (соавторы *А.П. Жук, Ф.Г. Махорт*).
11. Основы теории устойчивости горных выработок. – Киев: Наук. думка, 1977. – 204 с.
12. Введение в акустоупругость. – Киев: Наук. думка, 1977. – 152 с. (соавторы *Ф.Г. Махорт, О.И. Гуца*).
13. Дифракция упругих волн. – Киев: Наук. думка, 1978. – 308 с. (соавторы *В.Д. Кубенко, М.А. Черевко*).
14. Устойчивость упругих тел при всестороннем сжатии. – Киев: Наук. думка, 1979. – 144 с.
15. Прочность конструкций РДТТ. – Москва: Машиностроение, 1980. – 248 с. (соавторы *А.Г. Макаренков, И.С. Чернышенко*).
16. Трехмерная теория устойчивости стержней, пластин и оболочек. – Киев: Вища школа, 1980. – 168 с. (соавтор *И.Ю. Бабич*).
17. Методы расчета оболочек: В 5 т. Т. 1. Теория тонких оболочек, ослабленных отверстиями. – Киев: Наук. думка, 1980. – 636 с. (соавторы *Вал.Н. Чехов, Вик.Н. Чехов, И.С. Чернышенко, К.И. Шнеренко*).
18. Неразрушающий контроль материалов и элементов конструкций / Под общей редакцией А.Н.Гузя. – Киев: Наук. думка, 1981. – 276 с. (соавторы *М.Э. Гарф, С.В. Малащенко, А.О. Рассказов и др.*)
19. Разрушение и устойчивость тонких тел с трещинами. – Киев: Наук. думка, 1981. – 184 с. (соавторы *М.Ш. Дышель, Г.Г. Кулиев, О.Б. Милованова*).
20. Методы возмущений в пространственных задачах теории упругости. – Киев: Вища школа, 1982. – 350 с. (соавтор *Ю.Н. Нemiш*).
21. Методы расчета оболочек: В 5 т. Т. 5. Теория нестационарной аэрогидроупругости оболочек. – Киев: Наук. думка, 1982. – 400 с. (соавтор *В.Д. Кубенко*).
22. Механика композитных материалов и элементов конструкций: В 3-х т./ Под ред. А.Н.Гузя. Т.1. Механика материалов. – Киев: Наук. думка, 1982. – 368 с. (соавторы *Л.П. Хорошун, Г.А. Ванин и др.*).
23. Механика композитных материалов и элементов конструкций: В 3-х т. / Под ред. А.Н.Гузя. Т.2. Механика элементов конструкций. – Киев: Наук. думка, 1983. – 464 с. (соавторы *Я.М. Григоренко, И.Ю. Бабич и др.*).
24. Механика композитных материалов и элементов конструкций: В 3-х т. / Под ред. А.Н.Гузя. Т.3. Прикладные исследования. – Киев: Наук. думка, 1983. – 264 с. (соавторы *И.В. Игнатов, А.Г. Гирченко и др.*).
25. Механика хрупкого разрушения материалов с начальными напряжениями. – Киев: Наук. думка, 1983. – 296 с.
26. Экспериментальные исследования тонкостенных конструкций / Под ред. А.Н.Гузя и В.А.Заруцкого. – Киев: Наук. думка, 1984. – 240 с. (соавторы *В.А. Заруцкий, И.Я. Амиро и др.*).
27. Гидроупругость систем оболочек. – Киев: Вища школа, 1984. – 208 с. (соавторы *В.Д. Кубенко, А.Э. Бабаев*).
28. Пространственные задачи теории упругости и пластичности: В 6-ти т. Т. 2. Статика упругих тел неканонической формы. – Киев: Наук. думка, 1984. – 280 с. (соавтор *Ю.Н. Нemiш*).
29. Пространственные задачи теории упругости и пластичности: В 6-ти т. Т. 4. Трехмерная теория устойчивости деформируемых тел. – Киев: Наук. думка, 1985. – 280 с. (соавтор *И.Ю. Бабич*).

30. Пространственные задачи теории упругости и пластичности: В 6-ти т. Т. 5. Динамика упругих тел. – Киев: Наук. думка, 1986. – 286 с. (соавторы **В.Т. Головчан, В.Т. Гринченко, В.Д. Кубенко, Н.А. Шульга**).
31. Основы трехмерной теории устойчивости деформируемых тел. – Киев: Вища школа, 1986. – 512 с.
32. Упругие волны в телах с начальными напряжениями. Т. 1. Общие вопросы. – Киев: Наук. думка, 1986. – 374 с.
33. Упругие волны в телах с начальными напряжениями. Т. 2. Закономерности распространения. – Киев: Наук. думка, 1986. – 536 с.
34. Механика связанных полей в элементах конструкций. Т. 3. Акустоэлектромагнитоупругость – Киев: Наук. думка, 1988. – 288 с. (соавтор **Ф.Г. Махорт**).
35. Технологические напряжения и деформации в композитных материалах. – Киев: Вища школа, 1988. – 270 с. (соавторы **В.Т. Томашевский, Н.А. Шульга, В.С. Яковлев**).
36. Метод возмущения формы границы в механике сплошных сред. – Киев: Вища школа, 1989. – 352 с. (соавтор **Ю.Н. Немши**).
37. Механика разрушения композитных материалов при сжатии. – Киев: Наук. думка, 1990. – 630 с.
38. Динамика тел, взаимодействующих со средой. – Киев: Наук. думка, 1991. – 392 с. (соавторы **Ш. Маркуш, Л. Пуст и др.**).
39. Неклассические проблемы механики разрушения: В 4-х т. Т. 2. Хрупкое разрушение материалов с начальными напряжениями. – Киев: Наук. думка, 1991. – 288 с.
40. Динамика и устойчивость слоистых композитных материалов. – Киев: Наук. думка, 1992. – 368 с. (соавторы **И. Кабелка, Ш. Маркуш и др.**).
41. Неклассические проблемы механики разрушения: В 4-х т. Т. 4. Кн. 1. Разрушение и устойчивость материалов с трещинами. – Киев: Наук. думка, 1992. – 454 с. (соавторы **М.Ш. Дышель, В.М. Назаренко**).
42. Механика композитов: В 12-ти т. Т. 1. Статика материалов – К.: Наук. думка, 1993. – 454 с. (соавторы **В.Т. Головчан, Ю.В. Коханенко, В.Н. Куц**).
43. Механика композитов: В 12-ти т. Т. 2. Динамика и устойчивость материалов. – Киев: Наук. думка, 1993. – 430 с. (соавторы **Н.А. Шульга, И.Ю. Бабич, А.С. Космодамианский и др.**).
44. Неклассические проблемы механики разрушения: В 4-х т. Т. 4. Кн. 2. Хрупкое разрушение материалов при динамических нагрузках. – Киев: Наук. думка, 1994. – 240 с. (соавтор **В.В. Зозуля**).
45. Механика композитов: В 12-ти т. Т. 4. Механика материалов с искривленными структурами. – Киев: Наук. думка, 1995. – 320 с. (соавторы **С.Д. Акбаров, Э.А. Мовсумов, С.М. Мустафаев**).
46. Контактна взаємодія пружних тіл з початковими напруженнями. – Київ: Вища школа, 1995. – 304 с. (співавтори **С.Ю. Бабич, В.Б. Рудницький**).
47. Механика композитов: В 12-ти т. Т. 5. Механика разрушения. – Киев: ПТОО «А.С.К.», 1996. – 342 с. (соавторы **А.А. Каминский, В.М. Назаренко, Б.Л. Пелех и др.**).
48. Механика композитов: В 12-ти т. Т. 6. Технологические напряжения и деформации в материалах. – Киев: ПТОО «А.С.К.», 1997. – 396 с. (соавторы **Н.А. Шульга, В.Т. Томашевский, А.С. Захватов и др.**).
49. Механика композитов: В 12-ти т. Т. 7. Концентрация напряжений. – Киев: ПТОО «А.С.К.», 1998. – 387 с. (соавторы **А.С. Космодамианский, В.П. Шевченко, Ю.Н. Немши и др.**).
50. Динамика сжимаемой вязкой жидкости. – Киев: ПТОО «А.С.К.», 1998. – 350 с.
51. Fundamentals of the Three-Dimensional Theory of Stability of Deformable Bodies. – Berlin: Springer-Verlag, 1999. – 555 p.
52. Mechanics of Curved Composites. – Dordrecht – New-York: Kluwer Academic Publisher, 2000. – 464 p. (co-author **S.D. Akbarov**).

53. Механика композитов: В 12-ти т. Т. 10. Устойчивость элементов конструкций. – Киев: ПТОО «А.С.К.», 2001. – 376 с. (соавторы **И.Ю. Бабич, Д.В. Бабич, И.А. Гузь и др.**).
54. Механика композитов: В 12-ти т. Т.12. Прикладные исследования. – Киев: ПТОО «А.С.К.», 2003. – 400 с. (соавторы **Л.П. Хорошун, М.И. Михайлова, Д.В. Бабич и др.**).
55. Контактные задачи для упругих тел с начальными (остаточными) напряжениями. – Хмельницкий: Мельник, 2004. – 692 с. (соавтор **В.Б. Рудницкий**).
56. Упругие волны в телах с начальными (остаточными) напряжениями. – Киев: ПТОО «А.С.К.», 2004. – 672 с.
57. Основы теории контактного взаимодействия упругих тел с начальными (остаточными) напряжениями. – Хмельницкий: Мельник, 2006. – 710 с. (соавтор **В.Б. Рудницкий**).
58. Статика и динамика упругих оснований с начальными (остаточными) напряжениями. – Кременчуг: «PRESS-LINE», 2007. – 795 с. (соавторы **С.Ю. Бабич, Ю.П. Глухов**).
59. Основы механики разрушения композитов при сжатии (в 2-х т.), Т.1. Разрушение в структуре материала. – Киев: «Литера», 2008. – 592 с.
60. Основы механики разрушения композитов при сжатии (в 2-х т.), Т.2. Родственные механизмы разрушения. – Киев: «Литера», 2008. – 736 с.
61. Dynamics of Compressible Viscous Fluid. – Cambridge Scientific Publishers, 2009. – 428 p.
62. Введение в механику нанокомпозитов. – Институт механики им. С.П.Тимошенко, Киев, 2010. – 398 с. (соавторы **Я.Я. Руцицкий, И.А. Гузь**).
63. Анализ систем оценок научных публикаций. – Киев: «Институт механики», 2013. – 274 с. (соавтор **Я.Я. Руцицкий**).
64. Short Introduction to Mechanics of Nanocomposites. – Scientific & Academic Publishing, USA, 2013. – 281 p. (co-author **J.J. Rushchitsky**).
65. Модель коротких волокон в теории устойчивости композитов. – LAMBERT Academic Publishing, Германия, 2015. – 315 с. (соавтор **В.А. Декрет**).
66. Смешанные задачи для упругого основания с начальными напряжениями. – LAMBERT Academic Publishing, Германия, 2015. – 468 с. (соавторы **С.Ю. Бабич, Ю.П. Глухов**).
67. Упругие волны в телах с начальными (остаточными) напряжениями. Часть 1. Издание в 2-х частях. Общие вопросы. Волны в бесконечных телах и поверхностные волны. – LAMBERT Academic Publishing, Германия, 2016. – 501 с.
68. Упругие волны в телах с начальными (остаточными) напряжениями. Часть 2. Издание в 2-х частях. Волны в частичноограниченных телах. – LAMBERT Academic Publishing, Германия, 2016. – 505 с.
69. Объединенный подход в неклассических проблемах механики разрушения. – LAMBERT Academic Publishing, Германия, 2017. – 528 с. (соавторы **В.Л. Богданов, В.М. Назаренко**).
70. Введение в динамику сжимаемой вязкой жидкости. – LAMBERT Academic Publishing, Германия, 2017. – 240 с.
71. К 100-летию Института механики им.С.П.Тимошенко Национальной академии наук Украины (НАНУ). – Киев: «Литера ЛТД», 2018. – 160 с.
72. Fracture of Materials under Compression Along Cracks. – Cham: Springer, 2020. – 490 p. (co-author **V.L. Bogdanov, V.N. Nazarenko**).
73. Восемь неклассических проблем механики разрушения. – Киев: Академперіодика, 2020. – 400 с.
74. Eight Non-Classical Problems of Fracture Mechanics. – Cham: Springer, 2022. – 310 p.
75. Advances in Mechanics: Current Research Results of the NAS of Ukraine. – Cham: Springer, 2023. – 560 p. (co-author **H. Altenbach, V. Bogdanov, V.M. Nazarenko**).